8. 12. 2010

ID: 69180

Zbavení způsobilosti k právním úkonům a promlčení

Nemá-li účastník v době před vydáním rozhodnutí o zbavení způsobilosti k právním úkonům zákonného zástupce, uplatní se ustanovení § 113 obč. zák., které nelze omezit pouze na interval mezi právní mocí rozhodnutí o zbavení způsobilosti k právním úkonům a právní mocí rozhodnutí o ustanovení opatrovníka, nýbrž je jím pokryto i období předchozí, tj. doba, kdy v důsledku duševní poruchy, která není jen dočasná, vyvstala potřeba zákonného zastoupení. Zastoupení poškozeného advokátem na základě plné moci podmínku zákonného zastoupení ve sporu ve smyslu § 113 obč. zák. nenaplňuje.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 4670/2007, ze dne 18.6.2010)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce K. M., zastoupeného JUDr. Mgr. V. A., advokátem se sídlem ve V., proti žalované Nemocnici ve F.M., příspěvkové organizaci, se sídlem ve F.M., zastoupené Mgr. J. B., advokátem se sídlem ve F.M.,.za účasti K., pojišťovny, a. s., se sídlem v P., jako vedlejší účastnice na straně žalované, o náhradu škody, vedené u Okresního soudu ve Frýdku-Místku pod sp. zn. 8 C 239/2001, o dovolání žalobce a žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. dubna 2007, č. j. 8 Co 767/2006-349, ve spojení s opravnými usneseními ze dne 3. května 2007, č. j. 8 Co 767/2006-360, a ze dne 18. září 2007, č. j. 8 Co 767/2006-391, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. dubna 2007, č. j. 8 Co 767/2006-349, ve spojení s opravnými usneseními ze dne 3. května 2007, č. j. 8 Co 767/2006-360, a ze dne 18. září 2007, č. j. 8 Co 767/2006-391, a rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 1. června 2006, č. j. 8 C 239/2001-268, ve spojení s opravným usnesením ze dne 19. října 2006, č. j. 8 C 239/2001-317, pokud jimi bylo rozhodnuto o zamnutí žaloby na zaplacení částky 922.630,- Kč s příslušenstvím, o platební povinnosti žalované k 2% úroku z prodlení z částky 49.500,- Kč od 1. 5. 2004 do 30. 4. 2005, 9% úroku z prodlení z částky 49.500,- Kč od 1. 5. 2005 do 30. 6. 2006 a od 1. 7. 2006 ve výši repo sazby stanovené k tomuto dni Českou národní bankou zvýšené o 7% bodů, a vždy takto stanovené znovu k prvnímu dni dalšího pololetí do zaplacení, a 9% úroku z prodlení z částky 140.597,- Kč od 1. 6. 2006 do 30. 6. 2006 a od 1. 7. 2006 ve výši repo sazby stanovené k tomuto dni Českou národní bankou zvýšené o 7% bodů, a vždy takto stanovené znovu k prvnímu dni dalšího pololetí do zaplacení, a ve výrocích o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů, se zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací Okresnímu soudu ve Frýdku-Místku k dalšímu řízení. Dovolání žalované proti výroku rozsudku Krajského soudu v Ostravě, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn ohledně částky 1.545.000,- Kč s příslušenstvím, se zamítá, jinak se dovolání odmítá. Dovolání žalobce proti výroku rozsudku Krajského soudu v Ostravě, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen ohledně částky 7.455.000,- Kč s příslušenstvím, se zamítá, jinak se dovolání odmítá.

Z odůvodnění :

Žalobce se po změně a rozšíření žaloby domáhal po žalované nemocnici náhrady škody na zdraví sestávající z náhrady bolestného ve výši 648.000,- Kč, náhrady za ztížení společenského uplatnění ve výši 17.940.000,- Kč, náhrady nákladů spojených s léčením ve výši 28.524,- Kč a náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti v kapitalizované výši 386.703,- Kč a renty ve výši

6.025,- Kč měsíčně od 15. 6. 2006 do budoucna (vše s příslušenstvím). Žalobu odůvodnil tím, že se dne 9. 3. 1999 na oddělení ORL u žalované podrobil v celkové anestezii operaci nosní přepážky, po jejímž ukončení byl přeložen na jednotku standardní péče, kde byl ve 14.27 hod. nalezen v bezvědomí se zástavou vitálních funkcí, v důsledku čehož došlo k poškození mozku a k plné invaliditě.

Okresní soud ve Frýdku-Místku rozsudkem ze dne 1. 6. 2006, č. j. 8 C 239/2001-268, ve spojení s opravným usnesením ze dne 19. 10. 2006, č. j. 8 C 239/2001-317, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 1.070.597,- Kč s 2% úrokem z prodlení z částky 840.000,- Kč od 1. 5. 2004 do 30. 4. 2005, 9% úrokem z prodlení z částky 840.000,- Kč od 1. 5. 2005 do 30. 6. 2006 a od 1. 7. 2006 ve výši repo sazby stanovené k tomuto dni Českou národní bankou zvýšené o 7% bodů, a vždy takto stanovené znovu k prvnímu dni dalšího pololetí do zaplacení, a 9% úrokem z prodlení z částky 140.597,- Kč od 1. 6. 2006 do 30. 6. 2006 a od 1. 7. 2006 ve výši repo sazby stanovené k tomuto dni Českou národní bankou zvýšené o 7% bodů, a vždy takto stanovené znovu k prvnímu dni dalšího pololetí do zaplacení, a částku 6.025,- Kč měsíčně od 1. 6. 2006, zamítl žalobu ohledně 17.932.630,- Kč s 9% úrokem z prodlení z částky 246.106,- Kč od 1. 6. 2006, zastavil řízení ohledně 25.992.000,- Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Vyšel ze zjištění, že žalobce byl dne 9. 3. 1999 přijat na oddělení ORL u žalované k operaci nosní přepážky a zevního nosu a byl poučen o způsobu operace, možnosti nejistého výsledku, což stvrdil svým podpisem, dále byl v rámci předoperační přípravy řádně vyšetřen. Po bezproblémovém zákroku byl do obnovení ochranných reflexů a stabilizace základních životních funkcí umístěn v předsálí operačního sálu pod dozorem sestry, poté byl ve 14.15 hod. přijat na jednotku standardní péče s doporučením sledování vitálních funkcí v patnáctiminutových intervalech po dobu dvou hodin; ve 14.27 hod. byl nalezen v bezvědomí se zástavou vitálních funkcí, lékař do tří minut provedl resuscitaci, avšak u žalobce došlo k trvalému poškození mozku. Jeho zdravotní stav se ustálil v roce 2000, žalobce je nyní plně invalidní, částečně ochrnutý na všechny končetiny, má snížený intelekt do hlubšího podprůměru, poruchy paměti a artikulace, je vyřazen z aktivního života rodinného, veřejného, sportovního a z možnosti zaměstnání. Před poškozením zdraví byl veden na úřadu práce s kvalifikací autoopraváře. Podle znaleckých posudků zaměstnanci žalované poskytli žalobci léčebnou péči plně v souladu s aktuálními poznatky lékařské vědy, a za nejpravděpodobnější příčinu zástavy dechu žalobce tak byl označen přetrvávající nebo obnovený účinek léku použitého při anestezii – Sufentanilu; jeho hladina v krvi však nebyla žalovanou zkoumána. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že byť zaměstnanci žalované nijak nepochybili, je odpovědnost žalované za škodu na zdraví žalobce dána podle § 421a obč. zák., neboť k poškození mozku došlo v příčinné souvislosti s okolnostmi majícími původ v povaze látky použité při anestezii žalobce. Při určení náhrady za bolest a ztížení společenského uplatnění vycházel soud prvního stupně ze základního bodového ohodnocení stanoveného podle vyhlášky č. 32/1965 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění (dále též „vyhláška“), náhradu za ztížení společenského uplatnění v rozsahu 1.650 bodů zvýšil postupem podle § 7 odst. 3 vyhlášky na dvacetinásobek (celkem tedy 930.000,- Kč) s odůvodněním, že život žalobce se v pouhých 20 letech ve všech oblastech (osobní, profesní, sportovní, společenské) nevratně změnil. V rozsahu 8.010.000,- Kč náhrady za ztížení společenského uplatnění soud shledal žalobu nedůvodnou. Soud prvního stupně přiznal žalobci rovněž náhradu za ztrátu na výdělku za období od 3. 5. 2004 do 31. 5. 2006 ve výši celkem 140.597,- Kč a měsíční rentu 6.025,- Kč od 1. 6. 2006. Jelikož se zdravotní stav žalobce ustálil již v roce 2000, jsou s ohledem na § 106 odst. 1 obč. zák. veškeré další nároky na náhradu za ztížení společenského uplatnění (9.000.000,- Kč, o něž byla žaloba rozšířena teprve v průběhu řízení), bolestného (648.000,- Kč), nákladů spojených s léčením (28.524,- Kč) a ztrátu na výdělku od 1. 1. 2002 do 2. 5. 2004 (246.106,-Kč) promlčeny; podle soudu prvního stupně nelze v daném případě aplikovat ustanovení § 113 obč. zák., neboť žalobce není osobou omezenou ve způsobilosti k právním úkonům a navíc je od samého počátku zastoupen advokátem na základě plné moci.

K odvolání obou účastníků Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 24. 4. 2007, č. j. 8 Co 767/2006-349, ve spojení s opravnými usneseními ze dne 3. 5. 2007, č. j. 8 Co 767/2006-360, a ze dne 18. 9. 2007, č. j. 8 Co 767/2006-391, rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku ohledně 1.070.597,- Kč s příslušenstvím změnil jen tak, že ohledně úroků z částky 790.500,- Kč od 1. 5. 2004 do zaplacení žalobu zamítl, jinak jej potvrdil, potvrdil jej i ve výroku o povinnosti žalované platit žalobci měsíční rentu ve výši 6.025,- Kč od 1. 6. 2006, v zamítavém výroku jej změnil tak, že uložil žalované povinnost zaplatit žalobci z titulu ztížení společenského uplatnění 1.545.000,- Kč s úrokem z prodlení z částky 2.425.500,- Kč ve výši repo sazby stanovené ke 4. dni následujícího po právní moci rozsudku Českou národní bankou zvýšené o 7% bodů a vždy takto stanovené znovu k 1. dni dalšího pololetí do zaplacení, jinak jej potvrdil, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci na náhradě za ztrátu na výdělku za dobu od 1. 8. 2004 do 30. 4. 2007 částku 7.012,- Kč s úrokem z prodlení od 2. 9. 2006 ve výši repo sazby stanovené k 1. dni následujícího po právní moci rozsudku Českou národní bankou zvýšené o 7% bodů a vždy takto stanovené znovu k 1. dni dalšího pololetí do zaplacení, a platit žalobci měsíčně dalších 158,- Kč od 1. 5. 2007, ohledně 15.874,- Kč a 436,- Kč měsíčně od 1. 5. 2007 žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Ztotožnil se se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně i s jeho závěry, že příčinou zástavy dechu u žalobce byl přetrvávající či obnovený účinek Sufentanilu, jiné příčiny poškození zdraví nebyly zjištěny a žalovaná odpovídá žalobci podle § 421a obč. zák. Podle odvolacího soudu je dána rovněž odpovědnost žalované podle § 415 obč. zák., neboť zaměstnanci žalované nevyvinuli ve smyslu § 55 odst. 2 písm. a) zákona č. 50/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, náležitou činnost, aby zabránili vzniku škody na zdraví žalobce, bez ohledu na skutečnost, že sledování žalobce po operaci se odehrávalo na běžné úrovni klinického sledování jeho základních životních funkcí; tato běžná úroveň byla v konkrétním případě nedostatečná, když žalovaná nevyvinula takovou péči, která by byla schopna zabránit trvalým zdravotním následkům žalobci. Shodně se soudem prvního stupně dovodil částečné promlčení uplatněných nároků, jestliže - bez ohledu na to, zda žalobci byl či nebyl ustanoven opatrovník – jej od počátku zastupoval advokát a jestliže k ustálení zdravotního stavu došlo v červnu roku 2000; shodně též posoudil případ žalobce jako mimořádného zřetele hodný ve smyslu § 7 vyhlášky č. 32/1965 Sb., ovšem za přiměřené považoval zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění o padesátinásobek (žalobce přišel do nemocnice jako zcela zdravý člověk a odešel jako osoba neschopná žít standardním životem s výrazným omezením ve všech jeho sférách), tj. o dalších 1.545.000,- Kč. Během odvolacího řízení rozšířil žalobce žalobu u náhrady za ztrátu na výdělku od 1. 4. 1999 do 31. 8. 2006 o dalších 19.580,- Kč, od 1. 9. 2006 do 30. 4. 2007 o dalších 3.256,- Kč a od května 2007 o 374,- Kč měsíčně; s ohledem na částečné promlčení přiznal odvolací soud za dobu od 31. 5. 2006 do 30. 4. 2007 dluh na rentě ve výši 7.012,- Kč a měsíční rentu 158,- Kč od 1. 5. 2007, ve zbytku žalobu částečně pro promlčení a částečně pro nedůvodnost zamítl. Podle odvolacího soudu pak soud prvního stupně přiznal nesprávně úroky z prodlení ze zvýšené, nikoli základní, náhrady za ztížení společenského uplatnění, proto žalobu částečně zamítl.

Proti výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen výrok rozsudku soudu prvního stupně o zamítnutí žaloby ohledně 16.387.630,- Kč s příslušenstvím, podal žalobce dovolání. Nesouhlasí se závěrem soudů obou stupňů o částečném promlčení uplatněných nároků, o počátku běhu subjektivní promlčecí doby k 1. 1. 2002 podle § 106 odst. 1 obč. zák. a s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2001, sp. zn. 20 Cdo 2701/99, a nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2005, sp. zn. III. ÚS 428/04, ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97, a ze dne 6. 9. 2005, sp. zn. I. ÚS 643/04, namítá, že jelikož není způsobilý před soudem samostatně jednat, měl být zastoupen opatrovníkem ustanoveným soudem; zastoupení žalobce advokátem na základě plné moci však nemůže nedostatek zastoupení zhojit, jak nesprávně soudy uvedly, neboť žalobce není schopen ani udělit advokátovi pokyn, to může pouze jeho opatrovník; proto je třeba užít § 113 obč. zák. Soudy si nezjistily rozsah zastoupení, které bylo totiž zpočátku omezeno toliko na uplatnění náhrady za ztížení společenského uplatnění, až plnou mocí ze dne 18. 3. 2004 došlo k rozšíření na ostatní nároky. Navíc se žalobce o jednotlivých nárocích vyplývajících z poškození zdraví dozvídal v různých časech, což soudy obou

stupňů vůbec nezjišťovaly a mechanicky vzaly za počátek běhu promlčecí doby datum 1. 1. 2002 jako ustálení jeho zdravotního stavu po stránce neurologické; v této souvislosti dovolatel odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27. 9. 1974, sp. zn. 2 Cz 19/74, publikovaný pod č. 38 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1975, rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2005, sp. zn. 25 Cdo 857/2003, ze dne 27. 7. 2005, sp. zn. 25 Cdo 333/2005, a ze dne 15. 7. 2003, sp. zn. 21 Cdo 642/2003, a tvrdí, že konkrétně o nákladech vynaložených na léčení se dozvěděl od matky koncem roku 2003, když do té doby předpokládal, že tyto náklady hradila zdravotní pojišťovna, podáním ze dne 12. 4. 2004 proto jeho advokát rozšířil žalobu o nárok na jejich náhradu; o ztrátě na výdělku získal vědomost poté, co se jeho matce podařilo získat potvrzení o průměrném výdělku v profesi od tří potenciálních zaměstnavatelů (z 2. 5. 2005, 9. 8. 2005 a 6. 9. 2005) a zprávu úřadu práce ze dne 11. 5. 2006, podáními z 1. 5. 2006, 9. 8. 2006 a 11. 4. 2007 proto jeho advokát rozšířil žalobu o nárok na náhradu ztráty na výdělku; o ztížení společenského uplatnění se dozvěděl až 28. 8. 2003, kdy mu byl doručen závěr znalce o stabilizaci zdravotního stavu, takže část jeho náhrady uplatněná podáním ze dne 16. 8. 2004 nemůže být promlčena; až počátek roku 2003 znamenal trvalou a ustálenou změnu jeho společenského uplatnění, jak vyplývá z jeho zdravotního stavu, takže je rovněž nesprávné užití vyhlášky č. 32/1965 Sb., namísto vyhlášky č. 440/2001 Sb. Žalobce má dále za to, že přiznaná náhrada za ztížení jeho společenského uplatnění ve výši 2.475.000,- Kč na 56 let jeho předpokládaného života je nepřiměřeně nízká i vzhledem ke skutečnosti, že až do konce života je těžce zdravotně postižen, nebylo tedy respektováno ústavní pravidlo proporcionality (nález Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 350/03). Ze všech uvedených důvodů navrhuje, aby dovolací soud zrušil v napadeném rozsahu rozsudek odvolaco soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Proti výrokům rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, kterými bylo rozhodnuto o platební povinnosti žalované, podala žalovaná nemocnice dovolání. Namítá, že odvolací soud vzal v úvahu skutečnost, která z provedených důkazů nevyplývá ani jinak nevyšla najevo, a to tím, že změnil nejpodstatnější skutkový závěr soudu prvního stupně a označil za příčinu poškození zdraví žalobce působení Sufentanilu, ačkoli z žádného znaleckého posudku tento skutkový závěr nelze jednoznačně dovodit; ani u tří ostatních možných příčin zástavy dechu (reflexní uzávěr hrtanu, náhlá zhoubná porucha srdečního rytmu či neurologická porucha s nevyjasněnou anamnézou) u žalobce nebylo objektivně zjištěno nic, co by je odůvodňovalo. V této souvislosti odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 1990, sp. zn. 1 Cz 59/90, publikovaný pod č. 21 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1992, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2006, sp. zn. 25 Cdo 508/2005, a usnesení téhož soudu ze dne 25. 1. 2006, sp. zn. 25 Cdo 2305/2004, a má za to, že není možné aplikovat § 421a obč. zák. a uznat žalovanou odpovědnou za škodu na zdraví žalobce, jestliže nebyla zjištěna jednoznačná příčina poškození jeho zdraví ani vyloučeny tři ostatní možné příčiny. Nesouhlasí též se závěrem o porušení prevenční povinnosti ve smyslu § 415 obč. zák. a povinnosti podle § 55 odst. 2 písm. a) zákona č. 20/1966 Sb., aniž by odvolací soud uvedl, jak má tato preventivní povinnost vypadat, a aniž by z jakéhokoli provedeného důkazu vyplývalo, že by žalovaná nepostupovala v souladu se současnými dostupnými poznatky lékařské vědy; pro závěr o porušení povinnosti předcházet škodám ve smyslu § 415 obč. zák. musí být konkrétní okolnosti, které by odůvodňovaly jiný postup při pooperační péči o žalobce než ten, který zvolila žalovaná (jak vyplývá např. z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1400/2000) a který považují za správný též znalci a ostatně i soudy obou stupňů. Žalovaná namítá, že soudy se vůbec nezabývaly otázkou případného spoluzavinění žalobce podle § 441 obč. zák. (neinformoval je totiž o občasných ranních křečích) ani otázkou snížení náhrady škody podle § 450 obč. zák. Zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění na nepřiměřený padesátinásobek je v rozporu jak s platnou právní úpravou, tak s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu (usnesení ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 25 Cdo 2883/2004) i principem předvídatelnosti soudního rozhodování a zásadou rovnosti subjektů (nález Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 350/03). Podle žalované jí odvolací soud (na rozdíl od soudu prvního stupně) nesprávně uložil povinnost zaplatit žalobci na náhradě za ztížení

společenského uplatnění 60.000,- Kč, ačkoli tuto sumu mu vyplatila již před podáním žaloby, dále jí retroaktivně uložil platit úroky z prodlení i podle nařízení vlády č. 163/2005 Sb., ačkoli je podle odvolacího soudu žalovaná v prodlení se zaplacením 49.500,- Kč již od 1. 5. 2004, a konečně jí nesprávně uložil platit úroky z prodlení z celé částky ve výši 7.012,- Kč (ztráta na výdělku) od 2. 9. 2006, ačkoli se tato suma skládá z dílčích částek, na které vznikl podle odvolacího soudu žalobci nárok až po tomto datu. Žalovaná proto navrhuje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v napadeném rozsahu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření k dovolání žalované uvedl, že odvolací soud vycházel ze stejného skutkového stavu jako soud prvního stupně, veškeré dovolací důvody žalovaná ničím neprokazuje, pouze opakuje svá stanoviska, se kterými se soudy obou stupňů vypořádaly, a polemizuje s jejich skutkovými závěry. Navrhuje proto, aby bylo dovolání žalované jako zjevně bezdůvodné odmítnuto.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání žalobce namítla, že žalobce je osobou plně způsobilou k právním úkonům, která svému zástupci udělila plnou moc k uplatnění práva na náhradu škody a bylo především na něm, aby jako osoba znalá práva chránila a prosazovala zájmy svého klienta a uplatňovala nároky řádně a včas, což je věcí odpovědnostního vztahu mezi klientem a advokátem; navíc tvrzení žalobce, že plná moc z 30. 7. 2001 opravňovala advokáta pouze k zastupování ve věci náhrady za ztížení společenského uplatnění, nikoli celkové náhrady škody na zdraví, je nepřípustnou novotou. Stejně účelová jsou tvrzení o okamžicích, kdy se žalobce dozvěděl o jednotlivých dílčích nárocích na náhradu škody na zdraví. Jelikož je rozhodující okamžik ustálení zdravotního stavu poškozeného, k čemuž u žalobce došlo již v roce 2000, odvolací soud správně na daný případ aplikoval vyhlášku č. 32/1965 Sb.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání byla podána proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnými osobami (účastníky řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), při projednání a rozhodnutí věci postupoval podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 7. 2009 – srov. bod 12, čl. II zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony) vzhledem k datu vydání napadeného rozhodnutí.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [písm. a)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [písm. b)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [písm. c)]. Podle odstavce 3 tohoto ustanovení rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Podle ustanovení § 237 odst. 2 písm. a) o.s.ř. není dovolání podle odst. 1 přípustné ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč a v obchodních věcech 50.000,- Kč; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

Jednotlivé složky práva na náhradu škody se projevují jako samostatné dílčí nároky odvíjející se od odlišného skutkového základu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 1969, sp. zn. 3 Cz 13/69, publikovaný pod č. 28 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1970). S touto jejich samostatností je nutné počítat i při rozhodování o přípustnosti dovolání. Žalovaná napadá dovoláním mimo jiné výrok rozsudku odvolacího soudu, jímž jí byla uložena povinnost zaplatit žalobci

na náhradě ztráty na výdělku od 31. 5. 2006 do 30. 4. 2007 částku 7.012,- Kč a zpochybňuje i určení výše úroku z prodlení z této částky. Protože dovolání v tomto rozsahu směřuje proti výroku rozsudku o věci samé, kterým bylo rozhodnuto o samostatném peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč, aniž by bylo možno přihlížet ke stanovenému úroku z prodlení z této částky, je přípustnost dovolání vyloučena ustanovením § 237 odst. 2 písm. a) o.s.ř. Nejvyšší soud proto dovolání žalované v tomto rozsahu jako nepřípustné odmítl podle § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o.s.ř.

Dovolání žalované proti výroku rozsudku, kterým odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že uložil žalované povinnost zaplatit žalobci na náhradě za ztížení společenského uplatnění 1.545.000,- Kč, je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř., není však důvodné; ve zbývajícím rozsahu není podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. přípustné.

Žalovaná namítá, že odvolací soud změnil skutkový závěr soudu prvního stupně o příčině poškození zdraví žalobce, ačkoli z žádného znaleckého posudku tento skutkový závěr nelze jednoznačně dovodit; uplatňuje tím dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o.s.ř., tj. že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Za skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, je třeba ve smyslu citovaného ustanovení považovat výsledek hodnocení důkazů soudem, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o.s ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplynuly a ani jinak nevyšly za řízení najevo, protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů z hlediska jejich závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálně věrohodnosti je logický rozpor. Nelze-li soudu v tomto směru vytknout žádné pochybení, není možné polemizovat s jeho skutkovými závěry, např. namítat, že soud měl či neměl uvěřit svědkovi, že některý důkaz není pro skutkové zjištění důležitý, nebo že z provedených důkazů vyplývá jiný závěr apod. Znamená to, že hodnocení důkazů, a tedy ani skutkové zjištění jako jeho výsledek, z jiných než z výše uvedených důvodů nelze dovoláním úspěšně napadnout. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1656/2000).

Rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového závěru, že s ohledem na okolnost, že k zástavě dýchání a krevního oběhu došlo bezprostředně po operaci poté, co byl žalobce probrán z anestezie a převezen na pokoj, byl příčinou útlumu dýchání a následné zástavy dechu přetrvávající nebo obnovený účinek léku užitého pro anestezii – Sufentanilu. Tento závěr má oporu ve znaleckém posudku MUDr. Soni Kovářové, znalkyně z odvětví anestezie, resuscitace a intenzivní péče, kde je mimo jiné výslovně uvedeno, že zástava dechu nastala v důsledku neobvyklé citlivosti nemocného vůči podanému preparátu, nejspíše Sufentanilu, i když podobné případy jsou atypické a zcela ojedinělé, a ve znaleckém posudku, vypracovaném 3. lékařskou fakultou Univerzity Karlovy, kde je uvedeno, že možných příčin kardiorespiračního selhání se jeví více, i když pravděpodobnost přetrvávajícího nebo obnoveného účinku Sufentanilu je asi nejvyšší. Zástupce znaleckého ústavu MUDr. Jan Šturma, CSc. pak ve své výpovědi výslovně uvedl, že látky podávané během anestezie mají prodloužený účinek, je známo, že účinkem těchto látek je útlum dechového centra, že odborná literatura zná i situace, kdy k dechové depresi v pooperační fázi dojde i po zdánlivě úplném zotavení pacienta z anestezie; i když jiné příčiny zástavy dechu nelze zcela vyloučit, jejich existence nemá věcné opodstatnění.

Jestliže odvolací soud při svém rozhodnutí vycházel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a především ze znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, jejichž odborné závěry v zásadních směrech byly v podstatě shodné, nelze mu vytýkat, že by vzal v úvahu skutečnosti, které nevyplynuly z provedených důkazů, nebo že by pominul podstatné skutečnosti, které byly v řízení prokázány.

Závěr odvolacího soudu o tom, že příčinou poškození zdraví žalobce byla zástava dýchání a následně krevního oběhu vyvolaná přetrvávajícím nebo obnoveným účinkem Sufentanilu, má tak oporu v provedených důkazech a dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o.s.ř. není naplněn. Výhradě dovolatelky, že nebyly vyloučeny jiné příčiny, nelze přisvědčit; ze znaleckých posudků je totiž zřejmé, že vedle negativní reakce organismu na aplikovanou anestetickou látku uvádějí pro úplnost i další v úvahu přicházející možné příčiny újmy na zdraví, avšak žádná z nich kromě teoretické možnosti výskytu nebyla ničím konkrétním podložena.

Podle § 421a obč. zák. každý odpovídá i za škodu způsobenou okolnostmi, které mají původ v povaze přístroje nebo jiné věci, jichž bylo při plnění závazku použito. Této odpovědnosti se nemůže zprostit (odst. 1). Odpovědnost podle odstavce 1 se vztahuje i na poskytování zdravotnických, sociálních, veterinárních a jiných biologických služeb (odst. 2).

Ustanovení § 421a obč. zák. upravuje zvláštní případ objektivní odpovědnosti, kdy ten, kdo plní závazek (poskytuje určitou službu) se nemůže odpovědnosti zprostit na základě žádného liberačního důvodu. Odpovědnost je dána za předpokladu, že škoda byla způsobena v důsledku kvalifikované události - vlivem okolností přímo vyplývajících z povahy použitého přístroje či věci. Zákonnými předpoklady této odpovědnosti je vznik škody, její původ v povaze přístroje nebo jiné věci, jíž bylo při plnění závazku použito, a příčinná souvislost mezi nimi. O vztah příčinné souvislosti se v případě této objektivní odpovědnosti jedná, je-li prokázáno, že konkrétní újma poškozeného byla vyvolána účinky přístroje či jiné věci použité při poskytnutí služby, které vyplývají právě z povahy této věci. Byla-li příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost za škodu nenastává. Z hlediska existence příčinné souvislosti jako jednoho ze základních předpokladů odpovědnosti za škodu nestačí pouhé připuštění možnosti vzniku škody v důsledku škodní události, nýbrž musí být příčinná souvislost prokázána. Příčinou vzniku škody může být jen ta okolnost, bez níž by ke škodnému následku nedošlo, i když nemusí jít o příčinu jedinou, nýbrž i jen o jednu z příčin, avšak podstatnou, která se spolupodílí na nepříznivém následku, o jehož odškodnění jde (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 8. 2008, sp. zn. 25 Cdo 1586/2006). Přístrojem nebo jinou věcí je jakýkoliv hmotný předmět, jehož bylo při plnění závazku použito. Pro závěr, zda má škoda původ v povaze použitého přístroje či věci, není relevantní, jde-li o důsledky rizika, které je s použitím takového přístroje či věci obecně či obvykle spojeno. Není rozhodující ani to, zda bezvadný a funkční přístroj způsobil škodu v důsledku vnějších okolností, zda škodlivé účinky jeho použití jsou známy nebo zda ke škodě dochází zcela ojediněle (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. 25 Cdo 2046/2007, publikovaný pod č. 35 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2010). Jde tedy o přísně konstruovanou objektivní odpovědnost (bez ohledu na porušení právní povinnosti i zavinění) bez tzv. liberačních důvodů, která nastupuje i tam, kde jinak řádně a v souladu se všemi pravidly prováděná léčba vyvolala škodlivý účinek na zdraví v důsledku působení takových okolností, které mají původ v povaze použité věci, jako tomu bylo i v posuzovaném případě.

Není tedy pochyb, že právní posouzení odpovědnosti žalované za škodu vzniklou žalobci, vymezené právě uvedeným skutkovým závěrem, se řídí ustanovením § 421a obč. zák. Škoda žalobci vznikla při poskytování zdravotnických služeb žalovanou, aniž bylo prokázáno, že by kdokoliv ze zaměstnanců žalované provedl lékařský zákrok vadně (v takovém případě by se odpovědnost za škodu řídila obecnou úpravou v ustanovení § 420 obč. zák.). Ani v tomto směru nelze odvolacímu soudu vytknout nesprávnost právního názoru. Za situace, kdy je dána odpovědnost žalované podle § 421a obč. zák. za škodu způsobenou okolnostmi, které mají původ v povaze použitého léku, je nadbytečné řešit navíc ještě i případnou obecnou odpovědnost spojovanou s porušením povinnosti dostatečného a pravidelného dohledu nad životními funkcemi pacienta v době po operaci. Případná vyšší frekvence kontrol snad mohla odhalit dechovou nedostatečnost dříve a včasnější resuscitací škodlivému následku zabránit či je zmírnit, avšak na odpovědnosti žalované za škodu na zdraví žalobce podle § 421a obč. zák. to nic nemění.

Námitka žalované, že se soudy obou stupňů nezabývaly případným spoluzaviněním žalobce na újmě na zdraví podle § 441 obč. zák., spočívajícím v tom, že nesdělil žalované, že míval ranní křeče, je pouze obecnou úvahou, která není podložena skutkovým zjištěním (ani důkazními návrhy), zda taková informace mohla ovlivnit postup při anestezii a tím i možnost vzniku škodlivého následku. Nelze proto důvodně odvolacímu soudu vytýkat, že uvedené ustanovení neaplikoval. Namístě nebylo ani použití tzv. moderačního práva soudu podle § 450 obč. zák. (podle jeho věty první z důvodů zvláštního zřetele hodných soud náhradu škody přiměřeně sníží), když je vzhledem k závažnosti zdravotních následků naopak zvažováno mimořádné zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění, přičemž ani okolnosti vzniku škody nenesou takový znak výjimečnosti, který by odůvodňoval snížení náhrady osobě, která po vcelku běžném lékařském zákroku ztratila většinu svých životních perspektiv.

Dovolání žalobce a dovolání žalované [až na výrok rozsudku, kterým odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že uložil žalované povinnost zaplatit žalobci na náhradě za ztížení společenského uplatnění 1.545.000,- Kč, proti němuž je dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř., a výrok rozsudku, kterým odvolací soud uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 7.012,- Kč s příslušenstvím, kdy dovolání není podle § 237 odst. 2 písm. a) o.s.ř. přípustné], v dané věci nejsou přípustná podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř., neboť rozsudkem odvolacího soudu nebylo - až na shora uvedenou výjimku u dovolání žalované - změněno rozhodnutí soudu prvního stupně a nejsou přípustná ani podle § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř., neboť rozsudkem odvolacího soudu nebylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým by soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku proto, že by byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil. Přípustnost dovolání je proto třeba posuzovat podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

Žalovaná dále brojí proti zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění na padesátinásobek, jež považuje za nepřiměřený, v rozporu s právní úpravou, ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu, s principem předvídatelnosti soudního rozhodování a zásadou rovnosti subjektů.

Při škodě na zdraví se bolesti poškozeného a ztížení jeho společenského uplatnění odškodňují jednorázově (§ 444 obč. zák.).

Podmínky pro poskytování těchto náhrad a jejich výše je stanovena ve zvláštním právním předpise. Soud, který rozhoduje o nároku na náhradu za ztížení společenského uplatnění, musí nárok posoudit podle právního předpisu, jenž na daný případ dopadá. Vyhláška č. 440/2001 Sb., která byla vydána k provedení § 444 odst. 2 obč. zák., nabyla účinnosti dne 1. 1. 2002 (§ 11) a zrušila předchozí prováděcí vyhlášku č. 32/1965 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podle § 9 vyhlášky č. 440/2001 Sb. bolest a ztížení společenského uplatnění způsobené škodou na zdraví, které vznikly přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky, se posuzují podle dosavadních právních předpisů.

Odvolací soud uvedl, že rozhodnutí o uplatněném nároku se řídí předchozím právním předpisem, tj. vyhláškou č. 32/1965 Sb., ve znění pozdějších předpisů. O výměře, v jaké je odpovídající další zvýšení náhrady podle § 7 odst. 3 vyhlášky č. 32/1965 Sb., rozhodl na základě zjištěného skutkového stavu věci, jehož součástí je i zjištění rozsahu postižení a jeho následků. Shodně se soudem prvního stupně uzavřel, že jde o tak zvlášť výjimečný případ, kdy základní odškodnění za ztížení společenského uplatnění nevyjadřuje ani v nejmenším následky, které jsou pro žalobce do budoucna v důsledku poškození trvale omezeny či ztraceny a které ho ve věku, kdy utrpěl úraz, vyřadily z možnosti společenského uplatnění téměř ve všech sférách života; na rozdíl od soudu prvního stupně považoval za přiměřené zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění na padesátinásobek.

Zvýšení náhrady podle § 7 odst. 3 vyhlášky přichází v úvahu jen ve zcela výjimečných případech hodných mimořádného zřetele, kdy možnosti poškozeného jsou velmi výrazně omezeny či zcela ztraceny ve srovnání s vysokou úrovní jeho kulturních, sportovních či jiných aktivit v době před

vznikem škody (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 31. 10. 1988, sp. zn. 1 Cz 60/88, publikovaný pod č. 10 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1992). Výše náhrady za ztížení společenského uplatnění je v zásadě založena na srovnání způsobu života poškozeného a jeho aktivit v době před poškozením a poté. Zvýšení náhrady tedy zásadně vychází ze srovnání aktivit a způsobu života poškozeného před poškozením zdraví se stavem, který u něj nastal v důsledku poškození, a spočívá na skutkovém zjištění, zda a nakolik jsou v důsledku škody na zdraví omezeny či zcela ztraceny jeho předchozí možnosti k uplatnění v životě a ve společnosti. Je úkolem soudu, aby v každém jednotlivém případě posoudil, jaké zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění je v konkrétní posuzované věci „přiměřené“. Tato úvaha není zcela neomezená, neboť právní předpis tím, že rámcově stanoví předpoklady pro vznik nároku na základní výměru ztížení společenského uplatnění a pro vznik nároku na její zvýšení, stanoví zároveň hlediska, ke kterým je třeba přihlížet a jimiž se úvaha soudu o rozsahu zvýšení v jednotlivých případech řídí. Vždy však platí, že mezi výší přiznané náhrady a způsobenou újmou musí existovat vztah přiměřenosti.

Podstatný je vždy výsledek úvah, jež vedly soud ke stanovení celkové výše náhrady za ztížení společenského uplatnění. Nejde totiž jen o četnost násobku základního bodového ohodnocení, neboť násobení základu je sice přehlednou metodou vyjádření rozsahu zvýšení, není však v předpise výslovně upraveným a tedy ani jediným (výlučným) způsobem, jak se dobrat zvýšené náhrady; podstatná je tedy celková výše odškodnění s ohledem na proporcionalitu mezi částkou náhrady škody a způsobenou újmou (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 10. 2008, sp. zn. 25 Cdo 2596/2006), a to i v porovnání s jinými skutkově obdobnými případy.

Vzhledem k tomu, že k trvalému závažnému poškození zdraví žalobce spočívajícímu v nevratném poškození mozku došlo ve věku 20 let, je jednoznačné, že s následky poškození zdraví se bude vyrovnávat celý život, a tím, že jeho intelekt byl snížen do hlubšího podprůměru, se zhoršenou pohybovou koordinací a dalšími zdravotními komplikacemi trvalého rázu teprve v počátcích produktivního věku, byl připraven prakticky o veškerou možnost uplatnění se v životě, neboť není schopen samostatného života, ve všech ohledech je odkázán na celodenní péči, pomoc a asistenci třetích osob, je zcela vyřazen z pracovního i společenského života a velmi výrazně omezen ve výběru partnerky a založení vlastní rodiny. Je tedy zřejmé, že odvolací soud po právní stránce posuzoval uplatněný nárok z hledisek shora uvedených a jeho úvaha o zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění respektuje i zásadu přiměřenosti. Jestliže rozhodl na základě zjištěných skutkových okolností konkrétního případu a za přiměřenou výši odškodnění tohoto nároku žalobce považoval – vedle částky 60.000,- Kč již žalobci poskytnuté - částku přes 2,5 milionu Kč, nejde o úvahu nesprávnou či nepodloženou, a to ani ve srovnání s případy relativně obdobnými, posuzovanými podle vyhlášky č. 32/1965 Sb. Poškození zdraví žalobce v nyní projednávané věci sice nevedlo k plnému ochrnutí, nicméně jeho stav je zhoršen navíc o citelnou ztrátu intelektových schopností, takže i s přihlédnutím k věku, v němž doznal této újmy, je namístě uvažovat v relacích zmíněné částky. Na druhé straně je zřejmé, že další zvýšení by odpovídalo ještě těžším následkům, v nižším věku či zejména především ztrátě výjimečných schopností uplatnit se v životě po stránce pracovní, sportovní, kulturní apod; takový potenciál u žalobce, který byl v tomto ohledu běžně výkonnou osobností a jehož zapojení do všech těchto aktivit před vznikem újmy na zdraví nebylo nikterak vysoké, však shledán nebyl.

Z uvedeného vyplývá, že dovolání žalované ohledně 1.545.000,- Kč není důvodné, proto je v tomto rozsahu Nejvyšší soud ČR zamítl podle § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o.s.ř.

Dovolatelce lze přisvědčit v námitce nesprávného použití přechodného ustanovení čl. II. nařízení vlády č. 163/2005 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku. Podle tohoto ustanovení výše úroků z prodlení se řídí nařízením vlády č. 142/1994 Sb., ve znění tohoto nařízení, nastalo-li prodlení s plněním peněžitého dluhu ode dne nabytí účinnosti tohoto nařízení. Výše úroků z prodlení, k němuž

došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto nařízení, se řídí dosavadními právními předpisy. Pro stanovení úroků z prodlení ze základního bodového ohodnocení ztížení společenského uplatnění (49.500,- Kč) i ztráty na výdělku (140.597,- Kč) je tedy rozhodující, že prodlení nastalo před účinností nařízení vlády č. 163/2005 Sb. a výše úroku z prodlení se řídí nařízením vlády č. 142/1994 Sb. ve znění účinném do 27. 4. 2005.

Z těchto důvodů dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu podle § 243b odst. 2 věta za středníkem o.s.ř., pokud jím bylo rozhodnuto o povinnosti žalované zaplatit 2% úrok z prodlení z částky 49.500,- Kč od 1. 5. 2004 do 30. 4. 2005, 9% úrok z prodlení z částky 49.500,- Kč od 1. 5. 2005 do 30. 6. 2006 a od 1. 7. 2006 ve výši repo sazby stanovené k tomuto dni Českou národní bankou zvýšené o 7% bodů, a vždy takto stanovené znovu k prvnímu dni dalšího pololetí do zaplacení, a 9% úrok z prodlení z částky 140.597,- Kč od 1. 6. 2006 do 30. 6. 2006 a od 1. 7. 2006 ve výši repo sazby stanovené k tomuto dni Českou národní bankou zvýšené o 7% bodů; vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl rozsudek zrušen, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil v uvedeném rozsahu i jeho rozsudek a věc vrátil Okresnímu soudu ve Frýdku-Místku k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta druhá o.s.ř.).

Protože ve zbývajícím rozsahu dovolání žalované směřuje proti rozhodnutí odvolacího soudu, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný, Nejvyšší soud ČR je podle § 243b odst. 5 věty první a § 218 písm. c) o.s.ř. odmítl.

Dovolací soud shledal přípustným dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen ohledně částky 16.387.630,- Kč, podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř., a to pro posouzení námitky promlčení.

Podle § 106 odst. 1 obč. zák. právo na náhradu škody se promlčí za dva roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. Podle odst. 2 tohoto ustanovení se nejpozději právo na náhradu škody promlčí za tři roky, a jde-li o škodu způsobenou úmyslně, za deset let ode dne, kdy došlo k události, z níž škoda vznikla; to neplatí, jde-li o škodu na zdraví.

Podle § 113 obč. zák. jde-li o práva osob, které musí mít zákonného zástupce, nebo o práva proti těmto osobám, promlčení nepočne, dokud jim zástupce není ustanoven. Již započaté promlčení probíhá dále, avšak neskončí, dokud neuplyne rok po tom, kdy těmto osobám bude zákonný zástupce ustanoven nebo kdy překážka jinak pomine.

Citované ustanovení je jednou z výjimek pravidelného běhu promlčecích dob, resp. modifikací jejich běhu tak, aby u práv osob, které nejsou schopny samy uplatňovat svá práva a mohou tak činit pouze prostřednictvím zákonného zástupce, nedošlo k újmě v důsledku běhu promlčecích dob právě po období, kdy zákonného zástupce nemají. Zákonným zástupcem ve smyslu tohoto ustanovení je i osoba vykonávající právní úkony za osobu, která byla zbavena způsobilosti k právním úkonům rozhodnutím soudu podle § 10 odst. 1 obč. zák. (osoba, která pro duševní chorobu, která není jen přechodná, není vůbec schopna činit právní úkony); v takovém případě je zákonným zástupcem soudem ustanovený opatrovník (§ 27 odst. 2 obč. zák.). Rozhodnutí soudu o zbavení způsobilosti k právním úkonům má konstitutivní účinky, to znamená, že se jím mění právní postavení fyzické osoby tak, že pozbývá ex nunc schopnost vlastními právními úkony nabývat práv a povinností; nezjišťuje (nedeklaruje) se tedy již existující právní stav, nýbrž se rozhodnutím zakládá, popřípadě mění, proto nelze ve výroku rozhodnutí o způsobilosti k právním úkonům vyslovit zbavení nebo omezení způsobilosti k právním úkonům se zpětnou účinností. Přitom ovšem nepochybně již před vydáním takového rozhodnutí nachází se postižený po určitou dobu ve stavu, kdy sice ještě nebyl zbaven způsobilosti k právním úkonům, avšak jedná v duševní poruše, jež ho činí k právním úkonům neschopným, s čímž spojuje ustanovení § 38 odst. 2 obč. zák. absolutní neplatnost právního úkonu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 12. 1975, sp. zn. 3 Cz 106/1975, publikovaný pod č.

14 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1977). Nemá-li v této době zákonného zástupce, uplatní se ustanovení § 113 obč. zák., které nelze omezit toliko na interval mezi právní mocí rozhodnutí o zbavení způsobilosti k právním úkonům a právní mocí rozhodnutí o ustanovení opatrovníka, nýbrž je jím v daném případě pokryto i období předchozí, tj. doba, kdy v důsledku duševní poruchy, která není jen dočasná, vyvstala potřeba zákonného zastoupení. Současně platí, že zastoupení poškozeného advokátem na základě plné moci podmínku zákonného zastoupení ve sporu ve smyslu § 113 obč. zák. nenaplňuje.

V posuzované věci se žalobce v důsledku poškození mozku po operaci dne 9. 3. 1999 stal osobou se středně těžkou demencí, která není schopna činit právní úkony a uvědomovat si důsledky svého jednání, přičemž jde o poruchu trvalého rázu bez naděje zlepšení do budoucna; tímto okamžikem tedy žalobce fakticky ztratil způsobilost činit platně právní úkony. Způsobilosti k právním úkonům byl zbaven rozsudkem Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 18. 3. 2008, č. j. 52 Nc 1702/2007-63, s právní mocí k témuž dni, a usnesením téhož soudu ze dne 5. 6. 2008, č. j. 52 P 87/2008-72, které nabylo právní moci dne 2. 7. 2008, mu byla opatrovníkem ustanovena jeho matka. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně považoval za počátek subjektivní promlčecí doby červen roku 2000, kdy u žalobce došlo k ustálení zdravotního stavu, a jelikož částečný nárok na náhradu za bolest, ztížení společenského uplatnění a nákladů vynaložených na léčení uplatnil postupně až v roce 2004, dovodil částečné promlčení uplatněných nároků, jestliže - bez ohledu na to, zda žalobci byl či nebyl ustanoven opatrovník – jej od počátku zastupoval advokát. Je tedy zřejmé, že takový výklad není správný, neboť vzhledem k tomu, že i v době od 9. 3. 1999 do 2. 7. 2008 byl žalobce osobou, která musí mít zákonného zástupce ve smyslu § 113 obč. zák., nemohla promlčecí doba uvedených nároků počít běžet.

Závěr odvolacího soudu o promlčení části nároku na náhradu škody tedy není správný. Dovolání je tak z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 241 odst. 2 písm. b) o.s.ř. důvodné, nicméně vzhledem k výše uvedeným závěrům o věcné neopodstatněnosti nároku na zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění nad rámec částky 2.535.000,- Kč se neuplatní důvod ke zrušení v rozsahu této částky. Dovolací soud proto rozsudek odvolacího soudu zrušil podle § 243b odst. 2 věta za středníkem o.s.ř., jen pokud jím bylo rozhodnuto o žalobě na zaplacení částek 648.000,- Kč na náhradě za bolest, 28.524,- Kč na náhradě nákladů léčení, a 246.106,- Kč na ztrátě na výdělku a v závislých výrocích o náhradě nákladů řízení; vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl rozsudek zrušen, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil v uvedeném rozsahu i jeho rozsudek a věc vrátil Okresnímu soudu ve Frýdku-Místku k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta druhá o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Odměna advokáta
- Obydlí
- Územní plán
- Základní vzdělávání (exkluzivně pro předplatitele)
- Žalobní argumentace (exkluzivně pro předplatitele)
- Zastavení exekuce
- Majetková podstata (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody (exkluzivně pro předplatitele)

- Náhrada škody zaměstnancem
- Náklady řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Zajištění dluhu (exkluzivně pro předplatitele)